

ئاستی به کارهینانی ستراتیجیهی فیربونی چالاک و په یوهندی به ریکخستنی خود له لای مامۆستایانی باخچهی مندالان

سروه علاءالدین عمر

به شی باخچهی مندالان، کۆلیژی پهروهدهی
بنه رت، زانکۆی سه لاهه ددین، ههولیر، ههریمی
کوردستان، عیراق.

پوخته:

ئامانجی ئەم توێژینه وهیه زانینی ئاستی به کارهینانی
ستراتیجیهی فیربونی چالاک و په یوهندی به
ریکخستنی خود له لای مامۆستایانی باخچهی
مندالان له سهنته ری شاری ههولیره. په یوهندی
نیوان ستراتیجیهی فیربونی چالاک و په یوهندی به
ریکخستنی خود له لای مامۆستایانی باخچهی
مندالان به پپی گۆراوی (بروانامه ی ئەکادیمی، سالانی
خزمهت). ریبازی توێژینه وه وهسفی بهروارده له گه
سروشتی توێژینه وه که گونجاوه، کومه لگای
توێژینه وه پیکدیت له مامۆستایانی باخچهی مندالانی
سه ر به پهروهدهی ناوهندی شاری ههولیر بۆ
سالی خویندنی (۲۰۲۲-۲۰۲۳)، ژماره یان ده کاته
(۵۷۸) مامۆستا له (۴۹) باخچه، سه بارهت به نمونه ی
توێژینه وه پیکدیت له (۱۵۰) مامۆستا له (۱۵)
باخچهی مندالانی حکومی. بۆ ئامرازی توێژینه وه
توێژه ر پشتی به أ. ستراتیجیهی فیربونی چالاک،

پیوه ری (صالح، ۲۰۱۶) به ست، ئەم پیوه ره له (۴۲)
برگه پیکدیت و هه ر برگه یه کیش (۵) بریتی هه یه، ب.
ریکخستنی خود، پیوه ری (باندی و مۆر، ۲۰۱۰)
به ست ئەم پیوه ره له (۳۶) برگه پیکدیت و هه ر
برگه یه ک (۳) بریتی هه یه. توێژه ر راستگۆیی هه ردو
ئامرازی توێژینه وه ی ده رکرد به پیدانی به ژماره یه ک
له شاره زایان و پسپۆران، (۸۳%) بۆ پیوه ری
ستراتیجیهی فیربونی چالاک و (۸۵%) بۆ
ریکخستنی خود به دهستهینا، جیگیری پیوه ر (۸۰%)
بۆ پیوه ری ستراتیجیهی فیربونی چالاک (۸۳%) بۆ
ریکخستنی خود به دهستهینا به به کارهینانی
هاوکیشه ی په یوه ستداری پیرسون. له ژیر پۆشنایی
ئه نجامه کانی توێژینه وه توێژه ر گه یشت به م
ده رئه نجامانه، ئاستی به کارهینانی ستراتیجیهی
فیربونی چالاک لای مامۆستایانی باخچهی مندالان
له ئاستیکی به رزدا بو، کاریگه ری باش و کارای هه بو
له په یوهندی به ریکخستنی خود له لایان،
مامۆستایانی باخچه گرنگی به ستراتیجیهی فیربونی
چالاک ده دن له کاتی وانه وتنه وه دا، له به شی چواره م
ئه نجامه کان پونتر خراونه ته رو.

کیلیه وشه کان: ستراتیجیهی فیربونی چالاک،
ریکخستنی خود، مامۆستایانی باخچه

Article Info

DOI: 10.26750/Vol(10).No(3).Paper35

Received: 11-Apr-2022

Accepted: 14-Aug-2022

Published: 29-Sep-2023

Corresponding Author's E-mail:

sirwa.omer@su.edu.krd

This work is licensed under CC-BY-NC-ND 4.0

Copyright©2023 Journal of University of Raparin.

پیشهکی توئزینهوه

باخچهی مندالان له و دامه زراوه پهروه ردهیه، کومه لایه تیانهیه که دهسته بهری چاودیری مندالان دهکات، ههروه ها شیانندیان به شیوهیهکی راست و دروست بو چونه قوتابخانهی سه رهتایی، بویه به قوناغیکی فیترکاری یه کلاسیکه رهوه له ژیانی مندال دادهنریت، چونکه بایه خه کهی له بایه خی قوناغه کانی دیکه که متر نییه، له بهرئه وهی قوناغیکی ته او جیاوازه و فهلسه فه و ئامانجی فیترکاری و فیترکردنی خوی ههیه. رۆلی پهروه ردهیی باخچهی مندالان له ئامانجه پهروه ردهیی کانی قوناغه کانی دیکه جیاوازیان نییه و جیاش نابنه وه، لیره شدا رۆلی ماموستا دهرده که ویت، چونکه به وپه ری توانایه وه رهنج و ئاسانکاری کرداری فیترکاری دهکات، ئه وهش به دابینکردنی که شیکی فیترکاری ئارام و خوش، ژینگه ی فیترکردنی گونجاو و پیداو یستییه کانی و دامه زرانندی وهکو ئه وهی پیشو ئاماژه ی پیدرا. (مرعی والحیلة، ۲۰۱۵، ۲۵)

گه یشتن به هاوسهنگی له نیوان بهر دهستبون و فراوانکردنی باخچه کان به وهی که قوناغی باخچه پیویستی به سه رنجی وه زاره تی پهروه رده و فیترکردن ههیه بو بهر زکردنه وهی ئاستی ماموستایانی باخچه و بهر زکردنه وهی ئاستی وانه وتنه وه له باخچه کان و دلنیا بون له وهی نه وه کانی داهاتو مافی خویندنی باشییان ههیه. سه رنجانی ماموستا له ریگه کانی وانه گوتنه وهی هه مه رهنگ و به کارهینانی تاکو ببیته کرداری فیتربونی چیژ به خش و پرچوش و خرۆش بو مندالان و په یوه ست بیت به ژیانی رۆژانه یان و خواست و سه رنجه ئاینده ییه کانیان (مکتب الیونسکو الاقلمی للتربیة والتعلیم فی الدول العربیة، ۲۰۰۲، ۱۶۶).

کیشه ی توئزینه وه که

توئزینه وه کان ئه وه یان سه له ماندوه که ستراتیجیه تی فیتربونی چالاک، ژینگه بو مندال مسوگه ر دهکات که توانای دوزینه وه و تیگه یشتنی جیهانی هه بیت له میانی به کارهینانی هه مو هه سته وه ره کانی، ئه مهش ده بیته مایه ی چه سپاندن و پته وکردن و تیکچرژانی زورترین ژماره ی په یوه ندی به گه یه نه ره کانی میشکی. له سوئگه ی

ئەوێ بېرۆكەي فېربوني چالاک له سەرەتای هەشتاکانی سەدەي بیستەمدا دەرکەوتووە و پەرۆردەکاران له نەوێدەکانی هەمان سەدەدا زیاتر جەختیان لەسەر کردۆتووە، بەلام پیاوێ جیبەجیکردنی له مەیدانەکانی پەرۆردەدا بە سنۆردارکراوی مایهوه، دەتوانین بڵین ئەمەش هۆکاریکه بۆ سستی و لاوازی بواری پەرۆردە له و سەردەمەدا (الاسطل، ۲۰۱۰: ۵) فېربوني چالاک دەربری رینگەي فېرکردن و فېربونە له يەك کاتدا، که قوتابیان به چالاکيیهکی گەرۆ زۆرەوه له ميانی ژینگەي فېرکردنی دەولەمەندو هەمەجۆر تینیدا بەشداری له چالاکيیهکان و مەشق و راپهینانهکان و پرۆژەکان دەرکەن و رینگەو دەرڤەتي گویگرتنی ئەرینی و بېرکردنەوهي هوشیارانه و تیرامانی قول بۆ هەر شتیک بنوسریت له نیوان یەکتريیان پی دەدات، له گەل بونی مامۆستایهک هانیان بدات له سەر ئارامگرتن و بەپرساریتی فېرکردنی خودی خوێان له ژیر سەرپەرشتییهکی وردی مامۆستاکیاندا. (سعاده، و اخرون، ۲۰۱۳، ۳۳)

رېكخستنی خود یارمەتي تاك دەدات بتوانی كونترۆلی رەفتاری خۆت بکەیت و بریاربەدي لەسەر بېرۆكە گونجاو و نەگونجاوێکان و کردارەکان هەلبژیری (oral, 1999,3) رېكخستنی خود پالنهري تاك زياد دەکات بۆ بەدیھینانی رەفتاری ئامانجدار کاتیک مرقف له خوێ دەروانی که دەتوانی رەفتاری خوێ كونترۆل بکات بەمە بەرھەمی زياد دەبیت و هەستیک له رازیبونی خود بونی دەبیت له ناخیدا. (stone,1998, 20)

گرنگی توێژینهوهکه

ستراتیجیەتي فېربون و فېرکردن یارمەتي مندالان دەدات بۆ باشترکردنی بېرۆكەيان، چارەسەري ئەو کیشانەي رۆبەرپویان دەبیتەوه و توانای بریاردان لەسەر ئەو شتەي پەيوەندی به ژيانپانهوه هەيه، و پەرە به هەلوێستە ئەرینیەکان و ژینگەکەيان بدن که پيويسست به بونی مندالان دەکات و وایان لیدەکات له رینگەي کارلێککردنیان له گەل ژینگەدا پیکهاتەي زانین دەستنیشان بکەن، هەرۆها رۆلەکان له نیوان مندالان و مامۆستایاندا بگۆرنەوه له ناو پیکهاتەي دروستی پرۆسەي پەرۆردەدا، که یارمەتیدەرە له پەرەپیدانی زۆرێک له کارامەییەکان له رینگەي شیوازەکانی فېربون و فېرکردنی بەکارهاتو. (Ishik, Guchum 2013, 13) له سایەي پیشکەوتنی زانیندا شیوازەکانی وانهوتنەوهي هاوچەرخی و سەردەمیانه دینه ئاراهه که مندال به تەوهري فېرکردن دادەنیت. ستراتیجیەتي فېربوني چالاکيش کاریگەري لەسەر هەردو کرداری فېرکردن و فېربون هەيه و بەهۆي ئەم ستراتیجیەتهوه مامۆستا مندالان چالاکتر بن و وایان لیبکریت که بەشداری کاریگەرانه بکەن له ناو پۆل و بیر له وانه بکەنەوه که فېریان دەبن. (الجاویش، ۲۰۱۰، ۴) ستراتیجیەتي فېربوني چالاک يەکیکه له رەوتە پەرۆردەییە مۆدیرنەکان که کاریگەري ئەرینی لەسەر پرۆسەي پەرۆردە هەيه، مامۆستا له رۆلی گواستەوهي زانیارییهوه دەگوازیتهوه بۆ ریبەر و ئاراستەکار له پرۆسەي پەرۆردەدا، هەرۆها مندال

دهگۆرپیت بۆ بیرمه‌ند و هاوکار له‌لایه‌ن دروس‌تکردنی ژینگه‌یه‌کی په‌روه‌رده‌یی و فێرکاری پر له‌ دۆخی چالاک که ئامانجیان په‌ره‌پیدانی تواناکانی بیرکردنه‌وه‌یه. له‌ئێستادا سه‌رنجدان زیادی کردوه، به‌و پێیه‌ی جه‌خت له‌سه‌ر خودی ریکخستنی مامۆستا ده‌کاته‌وه‌ له‌ریگه‌ی په‌ره‌پیدانی پالنه‌ریان تا بتوانن گه‌شه‌ به‌خۆیان بدن وه‌هسته‌ی به‌رپرسیاریه‌تییان هه‌بیت. (Mcinerney, et al, 1997, 87) (باندورا) پێیوایه‌ که خه‌لکی توانای به‌رزه‌فتکردنی په‌فتاری خۆیان هه‌یه، ئه‌مه‌ش وایان لێ ده‌کات توانای ئه‌نجامدانی هه‌ندیک بیروکه‌و هه‌سه‌ت و پالنه‌رو هه‌لسوکه‌وته‌کانیان هه‌بیت (Bandurau, 1991, 294)، چونکه‌ خه‌لکی به‌شیوه‌یه‌کی به‌رده‌وام پێوه‌ره‌کان، یان ئامانجه‌کان بۆ خۆیان داده‌نین، پاشان پال به‌ که‌سه‌که‌وه‌ ده‌نیت به‌ خه‌مخۆری و شیلگیرانه‌یی زیاتر کار بکات، یان په‌فتاره‌که‌ی هه‌موار بکاته‌وه، تاکو بگاته‌ پێوه‌ری بابه‌ته‌که‌. (Stone, 1998, 16) خود ریکخستن فاکته‌ریکی سه‌ره‌کی و گرنگه‌ بۆ په‌ره‌پیدانی خود و تیروانین و تواناکانی له‌ هه‌ر بواریکی په‌روه‌رده‌بیدا په‌ره‌سه‌ندنی کاردانه‌وه‌کان به‌رامبه‌ر به‌ پرۆسه‌ی خۆه‌له‌سه‌نگاندن، و پرۆسه‌ی جیا‌بونه‌وه‌ سه‌باره‌ت به‌ سیسته‌می خود ئه‌وانه‌ پرۆسه‌ی میکانیکی نین، به‌لکو جو‌ریکی تایبه‌ته‌ له‌زنجیره‌یه‌ک کارلیکی به‌رامبه‌ر تاک و ژینگه‌ که‌ ئه‌مه‌ش پێویسته‌یه‌که‌. (قطامی، ۲۰۰۴، ۹۴) خود ریکخستن یه‌کیکه‌ له‌و ئامانجه‌ بنه‌ره‌تییانه‌ی که‌ په‌روه‌رده‌ له‌ خه‌می چاره‌سه‌رکردنیدا، ئه‌وه‌ی په‌روه‌رده‌ش ده‌یه‌ویت له‌ کۆتاییدا بیه‌نیته‌دی یارمه‌تیدانی قوتابیه‌ تاکو بیه‌تته‌ هاوولاتییه‌کی سه‌ره‌به‌خۆو پشت به‌ خودی خۆی ببه‌ستیت. (الخطیب، ۱۹۹۷، ۲۸۴ – ۲۹۱) ئه‌و مامۆستایانه‌ی پسرۆرن له‌ به‌شی باخچه‌ و ئه‌وانه‌ش که‌ پسرۆریان هه‌یه‌ له‌ریگا‌کانی وانه‌وتنه‌وه‌، ده‌توانن سود له‌ ئه‌نجامه‌کانی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌ وه‌ربگرن، هه‌روه‌ها سودی ده‌بیت بۆ ئه‌و مامۆستایانه‌ش که‌ مامۆستان له‌ باخچه‌کانی مندالان به‌به‌کاره‌ینانی ستراتیجه‌کانی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌ له‌ وانه‌وتنه‌وه‌یاندا.

ئامانجی توێژینه‌وه‌که‌

۱. زانینی ئاستی به‌کاره‌ینانی ستراتیجه‌تی فێربونی چالاک له‌لای مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان له‌ سه‌نته‌ری شاری هه‌ولێر.
۲. زانینی ئاستی ریکخستنی خود له‌لای مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان له‌ سه‌نته‌ری شاری هه‌ولێر.
۳. زانینی په‌یوه‌ندی به‌کاره‌ینانی ستراتیجه‌تی فێربونی چالاک به‌ ریکخستنی خود له‌ گۆراوه‌کانی (بروانامه‌ی ئه‌کادیمی، سالانی خزمه‌ت) له‌لای مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان.
۴. زانینی په‌یوه‌ندی نیوان ستراتیجه‌تی فێربونی چالاک و ریکخستنی خود.

سنوری توێژینه‌وه‌که‌

۱. سنوری کاتی: ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌ له‌ سالێ خویندن (۲۰۲۲ – ۲۰۲۳) ئه‌نجامدراوه‌.
۲. سنوری شوینی: ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌ سنوردار کراوه‌ به‌ باخچه‌ی مندالانی ناو سه‌نته‌ری شاری هه‌ولێر.

۳. سنوری بابتهی: ئەم توێژینهوهیه سنوردار کراوه به ستراتیجیهتی فیروبونی چالاک ئەوانه‌ی که له‌گه‌ڵ باخچه گونجاون وهک ستراتیجیهتی (فیروبون به یاریکردن، چیرۆک، کۆله‌گه‌و بنهماکانی فیترکاری، فیترکردن به کۆمه‌ل، پۆلگێران).

۴. سنوری شوینی: مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان.

دیاریکردنی زاراومکان:

۱. ستراتیجیهتی فیروبونی چالاک:

(Mckinny, 2001): هه‌مو ئەو شیوازانان که پێویسته مندال هه‌ندیک ئه‌رک له دۆخی په‌روه‌رده‌دا ئەنجام بدات زیاتر له‌ته‌نها گوێگرتن له‌ مامۆستا، هه‌روه‌ها توخمه‌کانی فیروبونی چالاک نوینه‌رایه‌تی ده‌کرین له‌ زیاتر پراکتیکی کردنی فیترخاوازا بۆ قسه‌کردن، گوێگرتن، خویندنه‌وه و نوسین، پرسیارکردن، جو‌له، کارلیککردن له‌گه‌ڵ توخمه‌کانی تری دۆخی په‌روه‌رده‌یی و ده‌رکردنی کاردانه‌وه‌کان. (Mckinny, 2001, 22)

(الزایدی، ۲۰۰۹): ستراتیجیهتی فیروبونی چالاک په‌نگدانه‌وه‌ی بیروکه‌کانن؛ بانگه‌شه‌ بۆ تیوری بونیاده‌گه‌رایه‌ی ده‌کات، که جه‌خت له‌سه‌ر گرنگی بنیاتنانی مندالان ده‌کاته‌وه له‌ رینگه‌ی کارلیککردنیان له‌گه‌ڵ ژینگه‌که‌یان.

(الزایدی، ۲۰۰۹، ۴۴)

پیناسه‌ی تیوری ستراتیجیهتی فیروبونی چالاک: بریتیه‌ له‌و ستراتیجیه‌یه‌ی که مامۆستایانی باخچه له‌ میانه‌ی وانه‌وتنه‌وه‌دا به‌کاریان ده‌هینن که پێوانه‌ ده‌کرین به‌و نمره‌یه که مامۆستایانی باخچه‌ی مندالانی سنوری شاری هه‌ولێر به‌ده‌ستی ده‌هینن له‌ به‌کاره‌ینانی ستراتیجیهتی فیروبونی چالاک.

۲. ریکخستنی خود:

(دروزه، ۲۰۰۴): پرۆسه‌یه‌کی ده‌رونی بنه‌ره‌تیه که ئامانجی ریکخستنی زانیاریه له‌سه‌ر بنه‌مای ئەو توخمه‌ هاوبه‌شانه‌ی که پیکیانده‌هینن، بۆئه‌وه‌ی له‌ یاده‌وه‌ریدا له‌شیوه‌ی نه‌خشی گشتی و یه‌که ئەبستراکه‌کاندا هه‌لبگیریت. (دروزه، ۲۰۰۴، ۳۹)

(باندورا، ۲۰۰۵) په‌فتاری ئەخلاقیه که بریتیه له‌ ئەنجامدانی ئەو کارانه‌ی که په‌زامه‌ندی و هه‌ستکردن به‌ به‌های خۆت به‌ دوا‌ی خۆیدا ده‌هینیت. (Bandura, 2005, 3)

(باندی و مور، ۲۰۱۰): کارامه‌یه‌یه‌که کاریگه‌ری له‌سه‌ر توانای تاک هه‌یه بۆ به‌رگه‌گرتنی ئاره‌زوه‌ خوازاوه‌کان و مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ شکست و ناوومیدی و کارکردن بۆ سه‌رکه‌وتن. (Bandy&Moor, 2010,1)

پیناسه‌ی تیوری ریکخستنی خود: پرۆسه‌یه‌کی ده‌رونی بنه‌ره‌تیه ئامانجی کۆنترۆلکردنی تاکه بۆ ریکخستنی په‌فتاره‌کانی ئیستایی و زانیاریه‌کانی و په‌زامه‌ندی ده‌رونی و مه‌یلی هه‌لگرتنی له‌ یاده‌وه‌ریدا له‌ شیوه‌ی یه‌که‌ی ئەبستراکه‌دا.

چوارچێوهی تیۆری و توێژینهوهکانی پیشو

چوارچێوهی تیۆری:

یهكهم: ستراتیجیهتی فیربونی چالاک

فیربونی چالاک رهنگدانهوهی ئه و بیروکانه که تیۆری بونیادگهری بانگهشهیان بۆ دهکات، که جهخت لهسهه گرنگی بنیاتنانی مندالان دهکاتهوه له ریگهی کارلیککردنیان لهگهڵ ژینگهکهیان. ئهمهش بوه هۆی گۆرانکارییهکی گهوره له پرۆسهی پهروهردهدا، که تاییدا گۆراوه له ته رکیزکردن لهسهه هۆکاره دهرهکییهکانی مامۆستا که کاریگهرییان لهسهه فیربونی مندال ههیه وهک کهسایهتی، جۆش، شیوازی ستایشکردن، بابته، قوتابخانه، هاوسهنگی و هتد، بۆ گرنگیدان بهو هۆکاره ناوخۆییانهی که کاریگهرییان لهسهه مندال ههیه. (جیهان، ۲۰۰۳، ۴۵)

سروشتی فیربونی چالاک کار له جهختکردنهوه لهسهه فیربونی دهکات، بهو پێیهی تهوهری کرداری پهروهدهیه، بهمهش پۆله نهڕینییهکهی نامینیت. لهمیانی داھینانی ژینگهیهکی فیربونی که یارمهتیدهری بهرزکردنهوهی ئاستی بهشداریکردنی مندالان بیت زیاتر له گوێگرتن و ئاسانکاری کردن بۆ بونیادنانیکی چالاکي زانین که لهسههیهتی توانای مندال بۆ بیرکردنهوه باشتر بکات، وپرای پالپشتیکردن و بههیزکردنی وهبیرهینانهوه، بۆیه فیربونی چالاک وا له مندالان دهخوازیت که کارامهیهیهکانی بیرکردنهوهی بالا وهکو شیکردنهوهو پیکهینان و ههلسهنگاندن بهکاربهێنریت و بهشداریکردنیان له چالاکیه جۆراوجۆرهکانی وهکو خویندنهوهو نوسین و گفتوگۆکردن. (Fox-Cordamone&Rue, 2003, 4)

ئامانجهکانی ستراتیجیهتی فیربونی چالاک

ستراتیجیهتی فیربونی چالاک کۆمهڵیک ئامانجی بنهڕهتی ههیه:

۱. پالنه و هاندانی فیرخوازان بۆ بهدهستههینانی توانای بیرکردنهوهی نوی که یارمهتییان دهات بۆ چارهسههکردنی ئه و کیشانهی که روبهرویان دهبیتهوه.
۲. فیربونی چالاک یارمهتی فیرخوازان دهات بۆ بهدهستههینانی توانای پهیوهندیکردن و گفتوگۆ و گفتوگۆکردن و هاندانی داھینان.
۳. پههپیدانی پالنه ره ناوخۆیهکان بۆ خۆفیربون، و یارمهتیدانیان بۆ پراکتیزهکردنی ههموو چالاکیهکانی پۆل که بۆیان گونجاوه.
۴. بهرزکردنهوهی متمانه بهخۆبونی فیرخوازان.

۵. دۆزینه‌وه‌ی مه‌یلی فیخوزان و لیهاتویی خۆیان له به‌ده‌سته‌هینانی زانیاری جۆراوجۆر. (التواتی، ۲۰۱۹، ۳۶)

گرنگی ستراتیجیه‌تی فیربونی چالاک

۱. حه‌ماسه‌تی فیخوزان بۆ وه‌رگرتنی زانیاری و چه‌مکه‌کان به باشی زیاد ده‌کات.
۲. هانی فیخوزان ده‌دات له پۆلدا کارلیک له‌گه‌ل یه‌کتر بکه‌ن.
۳. هه‌لۆیستی ئه‌رینی به‌رامبه‌ر به ناوه‌پۆکی په‌روه‌ده‌یی و به‌رامبه‌ر به خۆی و هاو‌پۆله‌کانی په‌ره‌ پیده‌دات.
۴. یارمه‌تی فیخوزان ده‌دات بۆ به‌ده‌سته‌هینانی ئه‌زمون و ریزگرتنی خود.
۵. راهاتی فیخوزان بۆ به‌هاکانی پابه‌ندبون. (رفاعی، ۲۰۱۲، ۶۳)

بنه‌ماکانی ستراتیجیه‌تی فیربونی چالاک

۱. به‌شداری فیخوزان له هه‌لبژاردنی سیسته‌می کار و یاساکانی.
۲. به‌شداری فیخوزان له دیاریکردنی ئامانجه‌ په‌روه‌ده‌یه‌کانیان.
۳. هه‌مه‌چه‌شنی سه‌رچاوه‌ی فیربون.
۴. به‌کارهینانی ستراتیجیه‌تی فیخوزان که فیخوزان سه‌نته‌ری بیته و هاوتا بیته له‌گه‌ل توانا و ئاره‌زوه‌کانی و شیوازه‌کانی فیربون و زیره‌کیه‌کانی.
۵. پشت به‌ستن به هه‌لسه‌نگاندنی خودی فیخوزان و هاوکاره‌کانیان.
۶. فیربونی هه‌ر فیخوزانیک به خیرایی فیربونی خۆی.
۷. یارمه‌تیدانی فیخوزان له خۆی تیبگات و خاله‌ به‌هیز و لاوازه‌کانی بدۆزیته‌وه.
۸. هه‌مه‌چه‌شنی سه‌رچاوه‌ی فیربون. (جروان، ۲۰۰۲، ۲۲)

ستراتیجیه‌کانی فیربونی چالاک

ستراتیجیه‌تی فیربونی چالاک که له قوناغه‌کانی یه‌که‌مدا به‌کاردیت بۆ پالپشتیکردنی پرۆسه‌ی فیربون و به‌رزکردنه‌وه‌ی لیهاتویی و توانا‌کانی مندا‌لان به‌کارده‌هینرین، له نیو ئه‌م ستراتیجیه‌تانه‌ی که به‌کارده‌هینرین له‌ناو ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌ی به‌رده‌ست که بریتیتن له ستراتیجیه‌تی (هه‌ژاندنی میشک، گه‌ران، چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌ په‌روه‌ده‌یه‌یه‌کان، چوار ستونه‌که، فیربون به یاریکردن، چیرۆک، کۆله‌گه‌و بنه‌ماکانی فیخوزان، فیخوزان به کۆمه‌ل، رۆل گێزان). (لاش، ۲۰۰۰، ۱۳) به‌لام ئه‌م ستراتیجیه‌تانه‌ی له خواره‌وه به‌وردی باسکراون به‌گویره‌ی

زانباری تووژهر و زۆر بهی سهراچاوهكان كه بهردهستی تووژهر كهوتون، زیاتر دهگونجین لهگهڵ باخچهی مندالان.

یهکهم: ستراتیجیهتی فیربون به یاریکردن

یاریکردن بهو چالاکیه پیناسه دهکریت که مندالان ئاراستهیی دهکن بۆ په ره پیدانی رهفتار و توانا دهرونی و جهستهیی و سۆزداریهکانیان له هه مان کاتدا به دهستهیتانی خووشی و کات به سه ربردن، و بنه ماکانی زانست نزیك بکه نه وه و ئاسۆی زانستی خویان فراوانتر بکه ن. (عبدالهادی، ۲۰۰۴، ۱۴) یاریکردن ته نها ئه و پراکتیزه و چالاکیانه که مندال به مه بهستی کات به سه ربردن ئه نجامی ده دات، هه روه ها چالاکیه کی خو به خو ی ناو خو ییه که مندال به ئاره زوی خو ی و دور له نا چاری ئه نجامی ده دات. یاریکردن چالاکیه کی ئامانجاره که یاریزانه کان هه ولێکی زۆر ده دن بۆ گه یشتن به ئامانجیک، له ژیر رۆشنایی هه ندیک یاسادا. ئه م چالاکیه ده توانریت له لایه ن چه ند تاکیکه وه گه فوگۆی له سه ر بکریت، که ملکه چی یاساکانی یارییه که ن بۆ گه یشتن به ئامانجی خوازاو. به خو راکیک بۆ مندال بۆ گه شه کردنی دهرونی، کۆمه لایه تی، ئه خلاق ی و جهسته یی پیناسه ی کردوه، که وه ک ئامرازیکی فره لایه نه له شیوه ی چالاکیی ئازاد یان کاری ئازاددا به کاریده هینیت. تووژهره که پێی وایه یاریکردن چالاکیه کی ئاراسته کراوه که مندالان ئه نجامی ده دن بۆ په ره پیدانی تواناکانی رهفتار و دهرونی و جهسته یی و سۆزداری و له هه مان کاتدا خووشی و کات به سه ربردن به ده ست ده هینیت. شیوازی فیربون له رینگه ی یاریه وه بریتیه له به کاربردنی چالاکیهکانی گرنگی یاریکردن له فیربون. (الحیلة، ۲۰۱۰، ۱۳)

گرنگی یاریکردن ده توانریت کورت بکریته وه وه ک زۆر یک له تووژهران باسیان کردوه له م خالانه ی خواره وه:

۱. یاریکردن ئامرازیکی پهروه ده ییه که یارمه تیده ره له هینانه دی کارلیکی تاک له گه ل توخمهکانی ژینگه، بۆ مه بهستی فیربون، به لام له گه ل که سایه تی و رهفتاریشدا.
۲. یاری نوینه رایه تی شیوازیکی پهروه ده یی ده کات، چه مکه کان نزیك ده کاته وه، یارمه تیده ره له تیگه یشتن له مانای شته کان.
۳. به ئامرازیکی کاریگر داده نریت له تاکه رایی و ریکخستنی فیربون، به مه بهستی روه پوبونه وه ی جیاوازی تاکه که سی و پهروه ده کردنی مندال به پێی تواناکانی.
۴. یاریکردن به شیوازیکی چاره سه ری داده نریت که پهروه ده کاران په نایان بۆ ده بن بۆ ئه وه ی یارمه تیان بدن بۆ چاره سه رکردنی هه ندیک له و کیشانه ی که هه ندیک مندال به ده ستیه وه ده نالین. (مرعی، ۱۹۹۸، ۱۴)
۵. یاریکردن ئامرازیکی ده ربهرین و په یوه ندی نیوان مندالان پیکه ده هینیت و یه کیکه له ئامرازهکانی ئازادکردنی هه ست و سۆزه جو راو جو رهکانی مندالان.
۶. یارییه کان توانا دهرونییه کان چالاک و به هره ی دا هینه ری مندالان با شتر ده که ن. (عبدالهادی، ۲۰۰۴، ۱۵)

سودهکانی ستراتیجیهتی فیربون به یاریکردن

سودهکانی فیربون له ریگه‌ی یاریکردنه‌وه بۆ منداڵ ده‌توانریت کورت بکریته‌وه به‌م شیوه‌یه:

۱.خۆی دوپات ده‌کاته‌وه، به‌بالادهستی به‌سه‌ر ئه‌وانی تردا به‌ تاک و له‌ناو گروپه‌که‌دا.

۲.فیبری هاوکاری و ریزگرتن له مافی کهسانی دیکه ده‌بیته.

۳.فیبری ریزگرتن و پابه‌ندبون به یاسا و ریساکان ده‌بیته.

۴.په‌یوه‌ندییه‌که‌ی له‌گه‌ڵ گروپه‌که‌ به‌هیزتر ده‌کات .

۵.یارمه‌تیده‌ره له‌ گه‌شه‌کردنی بیره‌وه‌ری و بیرکردنه‌وه و زانین و خه‌یال.

۶.به‌ده‌سته‌پێنانی متمانه و متمانه‌پێکردن و بۆ دۆزینه‌وه و تاقیکردنه‌وه‌ی تواناکانی.

۷.به‌رزکردنه‌وه‌ی رۆحی کێپێرکی له‌گه‌ڵ خودیان کهسانی تر. (الحیلة، ۲۰۱۰، ۱۵)

مه‌رجه‌کانی یارییه‌که

۱.هه‌لبژاردنی ئه‌و یاریبانه‌ی که ئامانجی په‌روه‌رده‌یی تایبه‌تیان هه‌یه و له‌و کاته‌دا وروژینه‌ر و خوش بن.

۲.پێویسته یاساکانی یارییه‌که ئاسان و رۆن و بی ئالۆز بیته.

۳.که یارییه‌که له‌گه‌ڵ ئه‌زمون و توانا و مه‌یلی منداڵدا گونجاوه.

۴.رۆلی منداڵ رۆن و تایبه‌ت بیته له یارییه‌که‌دا.

۵.که منداڵ هه‌ست به‌ ئازادی و سه‌ربه‌خۆیی بکات له یاریکردندا.

به‌م پێیه ده‌بیته یارییه‌که به‌پێی کۆنترۆل و مه‌رجه تایبه‌ته‌کان به‌ ریکوپیکی جێبه‌جێ بکریته، هه‌ریه‌که‌یان رۆلی

خۆی و په‌یوه‌ندی خۆی له‌گه‌ڵ ئه‌وانی تردا بزانیته‌وه بۆ گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کانی یارییه‌که. (قاسم، ۲۰۰۹، ۱۵)

دوهم: ستراتیجیه‌تی فیربون به‌ چیرۆک

ئه‌و چیرۆکه‌ی پێشکه‌شی منداڵ ده‌کریت کاره‌کته‌ری تایبه‌تی هه‌یه که جیای ده‌کاته‌وه له‌ چیرۆکه‌کانی تر که

پێشکه‌شی ئه‌و که‌سانه ده‌کریت که له‌ خۆی گه‌وره‌ترن. سه‌ره‌رای به‌شداریکردنی له‌و توخمه پیکهاته‌یی و

بناغانه‌ی که هه‌ریه‌که‌یان له‌سه‌ری بنیات نراوه. یه‌کیکه له‌ هونه‌ره‌کانی ئه‌ده‌ب، که تایبه‌تمه‌ندی و توخمه

بنیاتنه‌ره‌کانی خۆی هه‌یه، که له‌ ریگه‌یه‌وه منداڵ فیبری هونه‌ری ژیان ده‌بیته. چیرۆک یه‌کیکه له‌و هونه‌ره

ئه‌ده‌بیانه‌ی که مرۆف له‌ کۆنه‌وه ده‌یناسیت و هه‌مو که‌سیک به‌بێ گوێدانه‌ ره‌گه‌ز و گه‌ل و ته‌مه‌نه‌کانی خوشی

ده‌وێته، له‌ سه‌رده‌می نوێدا جیگه‌یه‌کی به‌رچاوی داگیرکردوه له‌ بواری ئه‌ده‌بدا. چیرۆک توانای مامۆستایه‌ بۆ

گۆرپنی بابەتی فیربون بۆ چیرۆک بە شیۆهیهکی سهرنجراکیش و چێژبهخس، ههروهها دهتوانریت له جێبهجێکردنی وانهکاندا سوودی لی وهربگیریت. (سعاده واخرون، ۲۰۰۶، ۱۷)

گرنگی چیرۆک بۆ مندال

چیرۆک له ژيانی مندالدا گرنگییهکی زۆری ههیه و یهکیکه له خۆشهویستترین جۆرهکانی ئەدهبیات که به سۆز و سهرسامییهوه قبول دهکات، ههست و فشاره دهرونییهکانی خۆی دهردهخات و رونی دهکاتهوه که له جیهانی دهوروبهريدا چی دهگوزهریت، که وهلامیک نادۆزیتتهوه که ئاوات و ئارهزوی بهردهوامی بۆ دۆزینهوه تیر بکات. ههروهها چیرۆک یهکیکه له وهکاره بههیزانهی که ههستی مندالهکه دهوڕوژینیت و کاریگهرییهکهی لهسهری تهنها بهو کاتهی که دهیبیستیت یان دهیخوینیتتهوه سنوردار نییه، بهلکو لهوه تیدهپهپریت بۆ لاساییکردنهوهی ئەو روداوانهی تیدا پودهدهن، و چی لهخۆدهگریت کارهکتهر و راستی و رهفتار و ئاکار له ژيانی راستهقییهی رۆژانهیدا، و گێرانهوهی چیرۆکهکهش بواریکی فراوان بۆ بهشداریکردن له نیوان ماموستا و مندالدا دهکاتهوه و کاریگهری ئهرینی لهسهر گهشهکردنی تواناکانی زمان له مندالاندا ههیه. (الشوارب، ۲۰۰۷، ۱۷) وینهکان وهک داتای فیرکردن بۆ پشتگیریکردن له چیرۆک گێران ئامرازی پهروهردیهی بهنرخ له فیرکردنی وشهسازیدا پیکدههینن، چونکه بهکارهینانیان له کاتی چیرۆک گێراندایارمهتی مندال دهدات بۆ پیکهینانی وشهسازی نوێ. بهکارهینانی رینبازیکی یهکگرتو لهسهر بنهمای ئەدهبی مندالان، بهتایبهتی چیرۆک، باشترین ستراتیژه بۆ فیرکردنی مندالان له قوناغی پیش سهرهتاییدا (المؤمنی، ۲۰۰۳، ۱۸) بهکارهینانی ستراتیژی دامهزراندن له چیرۆکهکهدا دهبیته هۆی دابینکردنی ژینگهیهکی ههمیشهیی پۆل له پهروهپیدانی تواناکانی زمان له نیو مندالاندا. لیرهوه دهتوانین بلین ئەوهی که چیرۆکهکه تایبهتمههه بو، سوودهکانی، ئەوهیه که ئەو پینگه گهورهیهی له دلی مندالاندا بهدهستهینا، و ئەو پینگهی پیشهنگییه له نیوان باقی ژانره ئەدهبییهکان، و شیوازه پهروهدهیییهکانی دیکه، وهک خۆی دهرفتهیک دهدات به مندالهکه وشه قسهکراوهکان بگۆریت بۆ وینهیهکی دهرونی خهیالی که نوینهرایهتی دهکریت بۆیه، لهگهلهیدا به کهشتی دهروات. (البرکات، ۲۰۰۸، ۴۴)

سییهم: ستراتیجیهتی کۆلهگهوه بنهماکانی فیرکاری

سالانی یهکهمی ژيانی مندال کاریگهری لهسهر ژيانی مندال دهبیته، بهو پێیهی باقی قوناغهکانی ژيانی لهسهر بنیات نراوه، بهو پێیهی مندال ئاماده دهکهن و پهره به لایهنی کهسایهتی و جهستهی و دهرونی و کۆمهلایهتی و خو و مهیل و ئارهزوی مندال دهدهن، ئامادهکاری دهرونی و سۆزداری بهپێی ئەوهی ماموستای باخچهی ساوایان له ژینگهی دهوروبهری مندالهوه دابینی دهکات. ستراتیجی پایهکان ئامانجی ئەوهیه که مندالان به متمانهوه روبهروی بارودۆخی نوێ ببنهوه، پهره به خۆکۆنترۆلکردن، سهربهخۆیی، ههستکردن به بهرپرسیاریتی، تیگهیشتن له خاله بههیز و لاوازهکان، روبهروبونهوه و چارهسهرکردنی کیشهکان، پهروهپیدانی هۆشیاری و زمان، و هاندانی هاوکاری له نیوان مندالان. (فهیمی، ۲۰۱۰، ۱۹)

هه‌ندیک گۆشه که له ژوره چالاکه‌کاندا ده‌بهرين. کۆمه‌لێک مۆدیل هه‌یه بۆ ستراتیژی گۆشه په‌روه‌رده‌بیه‌کان که له ژوری چالاکیه‌کاندا جیه‌جی ده‌کرین، له ریگه‌ی ئەمه‌وه منداڵ خو و لیته‌تویی و هه‌لوێسته‌کان به‌ده‌ست ده‌هینیت که له‌مانه‌ی خواره‌وه‌دا نوێنه‌رایه‌تی ده‌کرین :

۱. منداڵان فی‌ده‌بن پیشوازی له میوانه‌کان به‌کن و خوی سلۆکردن و سوپاسکردن پێ‌ده‌ن له‌کاتی میوانداریکردندا، و داوای مۆله‌تکردن له‌ کاتی پۆشتندا .

۲. منداڵ رابه‌ینه به‌ راستگۆیی له‌ قسه و کرداردا. منداڵ ئاشنا بکه به‌ هه‌لبژاردنی جلوه‌رگی گونجاو بۆ هه‌ر په‌گه‌زیک .

۳. راهینانی منداڵ به‌ پاراستنی پاک‌خاوی که‌سی و به‌ده‌سته‌ینانی خو و رینماییه گونجاوه‌کان بۆ پاک‌خاوی .

۴. جه‌ختکردنه‌وه له‌وه‌ی که منداڵ چه‌مکی ئه‌رینی خۆی به‌ده‌ست ده‌هینیت.

۵. ده‌ستنی‌شانکردنی بارودۆخی ده‌رونی منداڵ له‌ ریگه‌ی چیرۆک و فه‌رموده و سه‌یرکردنی ژنه گه‌نج و پیره‌که.

راهاتنی منداڵ به‌ به‌شداری کۆمه‌لایه‌تی له‌ حاله‌ته‌کانی نه‌خۆشی، پۆژی له‌دایک بون. جه‌ژنه‌کان به‌ گشتی چ

نه‌ته‌وه‌ی بیت یان ئایینی. منداڵه‌که رابه‌ینه به‌ پاک راگرتنی شوینه‌که. (صالح، ۲۰۰۰، ۲۵)

چواره‌م: ستراتیجیه‌تی فی‌ربونی به‌کۆمه‌ل

چه‌مکی فی‌ربونی به‌کۆمه‌ل ستراتیجیه‌تی فی‌ربونی گروپی ستراتیجیه‌ته‌که که گروپه بچوکه هاوکاریه‌کان

به‌کارده‌هینیت و هه‌ر گروپیک له منداڵانی توانا جیاوازه‌کان له‌خۆده‌گریت. ئه‌وان چه‌ندین چالاکیی فی‌ربون پراکتیزه

ده‌که‌ن که تیندا باس له‌و بابه‌ته ده‌کریت وه‌ک چۆن منداڵه‌کان شان به‌ شانی یه‌کتر له‌ کورسیه‌کانیان و له

ده‌وری میزی ده‌وری داده‌نیشن و ئه‌وان له‌سه‌ر خۆیان قسه ده‌که‌ن له‌کاتیکدا چالاکیی تاکه‌که‌سی ئه‌نجام ده‌ده‌ن.

یه‌کتیک له‌ شیوازه کاریگه‌ره‌کان له‌ په‌روه‌رده‌ی چالاکدا ئه‌وه‌یه که منداڵان رینماییه له‌ مامۆستا وه‌رده‌گرن که

ئهمه‌ش پێویستی به‌ پڕۆژه‌ی توێژینه‌وه هه‌یه و گروپ پیکده‌هینیت به‌ مه‌به‌ستی ئاسانکاری بۆ کاری منداڵان.

(شاهین، ۲۰۱۱، ۳۲)

گرنگی ستراتیجیه‌تی فی‌ربونی به‌کۆمه‌ل

گرنگی ستراتیجیه‌تی فی‌ربونی گروپی به‌م شیوه‌یه کورته‌کراره‌ته‌وه: په‌ره‌پیدانی توانا‌کانی هاوکاری و کاری

تیمی، باشت‌کردنی توانا‌کانی په‌یوه‌ندیکردن و زمان، په‌ره‌پیدانی په‌خه‌گرانه‌و توانای بیرکردنه‌وه‌ی داهینه‌رانه،

که‌مکردنه‌وه‌ی بۆشایی نیوان منداڵانی بالا و مامناوه‌ند، به‌ به‌شداریکردنی هه‌مویان له‌ پڕۆسه‌ی فی‌ربون و

هاوبه‌شکردنی بیرو‌و‌کا‌کان. ئه‌م کیشانه‌ی دینه به‌رده‌م مامۆستا له‌ کاتی جیه‌جیکردنی ستراتیجیه‌تی فی‌ربونی

گروپی گرفت و ئاسته‌نگی له‌به‌رده‌م کاری گروپه‌کاندا هه‌یه، ئه‌وانیش (ته‌سکبونی پۆله‌کان له‌ زۆریک له

قوتابخانه‌کاندا، و نه‌بونی که‌ره‌سته‌ی قوتابخانه‌کان. ریک‌خستنی نه‌ریتی خسته‌ی وانه‌کان. مامۆستایان پێویستیان

به‌ راهینانی تایبه‌ت هه‌یه بۆ ئه‌وه‌ی یارمه‌تیا‌ن بدات بۆ به‌ده‌سته‌ینانی کارامه‌یی پێویست. نه‌بونی سه‌رچاوه‌ی

په‌روه‌رده‌یی گونجاو بۆ قوتابیان). (الاسطل، ۲۰۱۰، ۳۳)

پینجه م: ستراتیجیه تی رۆلگیران

چالاکیه که بۆ جیبه جیکردنی شانۆگه ریبه پهروه ده ییه کان به کار دیت، که له ریگه یه وه مندالان نوینه رایه تی دۆخ و چالاکیه کان ده که ن، له ریگه ی نه خسه کانی نوینه رایه تی به وه که پابه ندن به له بیر کردنی ده قه پیشوه خته که له لایه ن مندالانه وه، رۆلی مامۆستا بۆ ئاماده کردنی منداله و به م شیوه یه له ناو دیواره کانی باخچه دا بیت له گه ل ئه گه ره به رده سته کان و ساده کان، راهینانیکه که تاک له ماوه ida رۆلیک وه رده گریت وله چوارچیوه ی دۆخیکدا ده ستنیشانی ده کات به بی ئه وه ی بچیته ناو کیشه ی که سیبه وه به و شیوه یه ی که له شانۆدایه و ئه مه ش پیویستی به هۆشیاریه له تایبه تمه ندیبه کانی وه داواکاریه کانی رۆله که له ژبانی راسته قینه دا. (عفانه، ۲۰۰۷، ۳۷) شیوازی رۆلگیران بریتیه له نوینه رایه تیکردنی ئۆتوماتیکی دۆخیک له لایه ن دو تاک یان زیاتره وه، و دیالۆگه که ش له واقعی دۆخه کانه وه سه رچاوه ده گریت که له لایه ن ئه و قوتابیه ی که رۆل ده گیتن ریکان ده خه ن و هه ریبه ک له ئه کته ره کان نمایشی رۆل به پیی هه سته ئه م قوتابیان، رۆلی چاودێرو په خنه گریش ده گیتن دوا ی نوینه رایه تیکردنه که، گروپه که باس ده کات. (زیتون، ۲۰۰۳، ۳۸)

ئامانجه کانی رۆلگیران

ئامانجه کانی رۆلگیران له سه ر بنه مای توانای منداله، پیویسته مامۆستا سه رنجی له سه ر ئامانجه پهروه ده ییه کان بیت، به م شیوه یه ده ستنیشانکراون:

۱. په ره پیدانی رۆحی هاوکاری و کاری تیمی.
۲. به سته وه ی تیوری و پراکتیک به نزیکردنه وه ی چه مکه میتودۆلۆژییه تیوریه کان له واقعی ژبانی کومه لایه تی که خویندکاره که تیدا ده ژی.
۳. یارمه تیدانی مندالان بۆ به ده سته پیدانی ده رفه تیک بۆ راهینان له سه ر زۆریک له ئامرازه کانی ژبان، به ناسینه وه ی ره فتاری مرۆف به چه ندین نه خه ش، وه ک پزیشک له کلینیک، باوک و مامۆستا.
۴. به کارهینانی زمان و تواناکانی جو له و هزری. یارمه تیدانی مامۆستا بۆ دۆزینه وه ی مه یل و ئاره زوه کانی مندال و دواتر ده سته کاریکردنی. (الحیلة، ۲۰۰۲، ۳۹)

دوه م: ریکخسته ی خود

تویژه ران که له بواری ده رونه سیدا تویژینه وه ی (تیوری و ئه زمونی) ده که ن هه ولده دن بۆ زیاتر گرنگیدان بۆ رونه کردنه وه ی زانستی بۆ پرۆسه کانی خود ریکخستن و کۆنترۆلکردنی و وه رگرتنی زانیاری و هه لگرتن و گه رانه وه ی ئه م زانیاریانه له کاتی پیویست (الموسوی، ۲۰۱۰، ۲۰). خود ریکخستن له روانگه ی (schraw) ئامازه یه بۆ هۆشیاری تاک و ئه رکی ئه نجامدانی کارو توانای تاقیکردنه وه ی خود له ماوه یه کی دیاریکراودا. ئه نجامه کانی زۆربه ی تویژینه وه کان پشته راستی ده که نه وه که توانای ریکخستن به هیواشی گه شه ده کات جا لای گه وره کان بیت یا لای مندالان. هه روه ها ئه نجامه کان ده ریانخسته که په یوه ندیبه ک هه یه له نیوان راگه یاندنی مه عریفه و خود ریکخستن لای مندالان و گه وره کان و ده توانریت ئه م لیته اتویه له ریگه ی راهینان و پراکتیک

میتاکۆگنشن (ما وراء المعرفة) بياجيه رۆلى خۆى ههيه له بيارۆكهى دابراى رهنگدانهوهى و خود ريكخستن له روناكردهوهى میتاکۆگنشن و پيكهاتهكانيدا. (Brown, 1987,8)

۳. تيۆرى چارههونسى خود: ئەم تيۆره له سههر بنه ماى چه مكي بهرژه وهندي خودى دامه زراوه، كه له ريگهى ئەو وردبينييه وه روده دات كه مرۆقاىه تي به پيداويستيه دهره ونييه كاني خود رازى ده بيت و وهك پيوه ريكي بنه په تي بو باشتري بونى تاك له سههر بنه ماى ئەو بنچينه يانهى كه زور جار تير دهن بوئه وهى هاوئا ههنگى خويان به دهست بهين، بهو پييهى تائه و پيداويستيه زياتر تير بكرين تاك زياتر ههست به وزه و هاوئا ههنگى ناوخويى و يه كگرتنى دهرونى دهكات و له شيوهى ههستكردن به سههر به خويى و يه كگرتويى دهروني دا ريكده خرين و ههسكردن به په يوهندي سوژدارى له گه ل كه ساني توشبو له دهو روه ره كه يدا.

(Baumeister et Leary, 1995,497–529) دروستكردى ههستكردن لاي كه ساني تر به بالادهستي كه تاك جيگاي سه رنجى خه لكه، له لايه كى دي كه وه (Carver & Scheirer, 1998, 99) ده لى تاك هه ولده دات بو به ديه پياني كومه ليك ئامانج ئەمهش پيوستى به ريكخستن و ئيراده له پيناو كونترۆلكردنى ئاره زو و پالنه ره نه خوازراوه كان هه يه، دواخستنى ره زامه ندييه ماناداره كان له ژير رۆشنايى هوشيارى و چاوديري كردنى خودى بو گه يشتن بهو ئامانجان.

۴. تيۆرى فيگوتسكى: فيگوتسكى پيى وايه خو قسه كردن يارمه تيده ره بو په ره پيدانى بيركردنه وه له ريگهى ره فتارى ريكخراوه وه، ئنجا به ره مه كاني فيگوتسكى ها تنه ئاراوه كه سه رنجيان بو ئەزمونه كومه لايه تيه كان راكيشا كه پرۆسهى ناوه كى و دارشته وهى ناوخويى رۆليان هه بو بو باشتكردى خود ريكخستن، كه ته واو كه رى كرداره ره فته ريه كانه كه جهخت له سههر پيكهاته يه كى بابتهى واقيعى و چاوديري كراو دهكات وه. (الموسوي، ۲۰۱۰، ۲۴)

تويژينه وه كاني پيشو

يه كه م: ئەو تويژينه وانهى كه ستراتيجه تي فيربونى چالاك له خۆ ده گرن:

۱. تويژينه وهى (عه بد القادر، ۲۰۰۸): ئامانجى ئەم تويژينه وه يه زانينى ئەو ستراتيجه تانهى كه مامۆستايانى باخچهى مندالانى ئوردن به كاريان دههينن له فيركردنى چه مكه زانستيه كان. نمونهى تويژينه وه كه پيكهاتبو له (۲۸) باخچهى مندالان و (۱۱۱) مامۆستاي ژن. به شيوه يه كى هه ره مه كى هه لبري دران، دو ئامراز به كار هينران بو كۆكردنه وهى زانيارى، ئەوانيش راپرسى و چاوديري كردن، ئەنجامه كان ده ريخست كه چيروك زورترين به كار هينانى هه يه له لايه ن مامۆستاي ژنه وه، هه روه ها ستراتيجه تي (اللقاء) كه مترین به كار هينراوه. ئەنجامه كاني شيكاري يه كلايه نهى جياوازي ئاماره يان به وه كرد كه له روى ئامارييه وه هه چ جياوازيه كى مانادارى ئامارى به رچاو له پلهى به كار هيناندا نه بوه له ستراتيجه يه كاني وانه وتنه وه كه بگه رپته وه بو پسپوري، و هه چ جياوازيه كى مانادارى ئامارى به رچاو له پلهى به كار هينانى ستراتيجه يه كاني وانه وتنه وه له لايه ن مامۆستايانى ميينه (دۆزينه وه، خويندنه وه، ئينديكشن، ديالوگ و گفتوگو) له بروانامه ي ئەكاديمى، به لام

جياوازييه كى ئامارى بهرچاو له پلهى بهكارهينانى پاراميترهكان بۆ ستراتيجه تى چيروكه كه دا ههيه دهگهريته وه بۆ پروانامه ي ئه كاديمى، و هيج جياوازييه كى ئامارى بهرچاو له پلهى بهكارهينانى پاراميترهكاندا نه بوله ستراتيجه كانى فيركردن (دۆزينه وه، ئينديكشن، ديالۆگ و گفتوگو) به هۆى ئه زمونه وه، به لام جياوازييه كى مانادارى ئامارى ههيه له پلهى بهكارهينانى چيروك و دۆزينه وه كه دهگهريته وه بۆ ئه زمون. (عبدالقاد، ۲۰۰۸، ۴۵)

۲. تويزينه وهى (سعادة و اشكنانى، ۲۰۱۳): ئامانجى دهستنيشانكردنى پلهى بهكارهينانى ماموستايانى باخچه ي مندالان بوه له ولاتى كوئيت بۆ توخمه كانى فيربونى چالاک. نمونه ي تويزينه وه كه به مه بهست ههلبژيردا ماموستايانى باخچه ي مندالان ژماره يان (۲۵۰) بو، بۆ بهديهينانى ئه م مه بهسته ههردو تويزهر كارتىكى تيبينيان دروستكرد. له ئه نجامى تويزينه وه كه دا دهركه وت كه توخمه كانى فيربونى چالاک له لايه ن ماموستايانى باخچه ي مندالان له ولاتى كوئيتا بهكارهينراون به نمره ي بهرز له سه ر هه مو توخمه كان، و جياوازي مانادارى ئامارى نيه به هۆى پروانامه ي خوئيدنه وه، و جياوازي مانادارى ئامارى ههيه دهگهريته وه بۆ گوڤاوى سالانى ئه زمون. (سعادة و اشكنانى، ۲۰۱۳، ۳۳)

دوهم: ئه و تويزينه وانه ي كه ريكخستنى خود له خوده گرن:

۱. تويزينه وهى (الهنداوى ۲۰۰۳): ئامانجى ئه م تويزينه وهيه زانينى كاريگه رى فيركردنى ستراتيجه كانى ميتاكوگنشن له خود ريكخستنى فيربون، به پيى زيره كى و ره گه ز له نيو قوتايانى په يمانگاكانى پيگه ياندنى ماموستايان، نمونه ي تويزينه وه كه پيگه اتبو له گروهى ئه زمونگه رى و كونترولكار، به مه بهست (۱۴۷) قوتابى نير و مئ له په يمانگاكانى پيگه ياندنى ماموستايان له شارى روسه فای يه كه م و دوهم، به و پييه ي ژماره ي گروهى ئه زمونگه رى گه يشته (۷۳) قوتابى نير و مئ و ژماره ي گروهى كونترولكار (۷۴) قوتابى نير و مئ. تويزهر پيوه ريكى ئاماده كرد بۆ پيوانه كردنى خود ريكخستنى فيربون، ههروه ها پلانىكى وانه وتنه وه ي بۆ ستراتيژه كانى ميتاكوگنشن ئاماده كرد، كه له سه ر بنه ماى ئامانجه گشتى و پهروه رده يى رهفتاريه كان بۆ بابه تى دهروناسى بۆ پولى دوهم له په يمانگاى پيگه ياندنى ماموستايان، ههروه ها (شيكارى جياوازي سئ لايه نى، تاقيكردنه وه ي تايى بۆ دو سه مپلى په يوه نديدارو و دو سه مپلى سه ربه خو، تاقيكردنه وه ي به راوردكارى شيفته) وهك هوكارى ئامارى جيبه جيكرد. له كوئاييدا تويزهر گه يشت به و ئه نجامانه:

- كاريگه ريه كى ئامارى بهرچاوى بهرنامه ي فيركردنى ستراتيجه كانى ميتاكوگنشن (ماوراء المعرفة) له سه ر خود ريكخستنى فيربون ههيه له بهرژه وه ندى گروهى ئه زمونگه رى.

- جياوازي مانادارى ئامارى له ئاستى (۰.۰۵) له نيوان گروهى ئه زمونگه رى و گروهى كونترولكار، به پيى گوڤاوى زيره كى.

- جياوازي مانادارى ئامارى له ئاستى (۰.۰۵) له نيوان گروهى ئه زمونگه رى و گروهى كونترولكار، به پيى ره گه ز (نير، مئ). (اللامى، ۲۰۰۳، ۹۵_۱۲۸)

۲. توێژینه‌وه‌ی (الموسوی، ۲۰۱۲): ئامانجی ده‌ستنیشانکردنی خود ریکخستنی زانیاری بوه له‌نیوان قوتابییانی په‌یمانگاکانی پێگه‌یاندنی مامۆستایان قوناغی چوارهم و زانیی تیروانینه‌کانی داها تو بۆ پیشه‌ی مامۆستایی فیربونی چۆنیه‌تی بریاردان، و زانیی په‌یوه‌ندی نیوان خود ریکخستنی مه‌عریفی و تیروانینه‌کانی داها تو به‌پیی گۆراوی ره‌گه‌ز و په‌یوه‌ندی به‌ خود ریکخستنی مه‌عریفی بریاردان به‌پیی گۆراوی ره‌گه‌ز، په‌یوه‌ندی به‌ تیروانینه‌کانی داها تو و بریاردان به‌پیی گۆراوی ره‌گه‌ز و جیاوازی له‌ په‌یوه‌ندی نیوان خۆریکخستنی مه‌عریفی و تیروانینه‌کانی داها تو پێکه‌وه به‌پیی زمانه‌که ره‌گه‌ز و جیاوازی له‌ په‌یوه‌ندی نیوان خود ریکخستنی مه‌عریفی و بریاردان به‌پیی گۆراوی ره‌گه‌ز، و جیاوازی له‌ په‌یوه‌ندی نیوان بریاردان و تیروانینه‌کانی داها تو پێکه‌وه به‌پیی گۆراوی ره‌گه‌ز، و زانیی سروشتی په‌یوه‌ندییه‌که له‌گه‌ل‌ئو سێ گۆراوه، توێژه‌ر هه‌ر سێ راپرسیه‌که‌ی دروستکرد و له‌سه‌ر سه‌مپلی توێژه‌وه (۳۰۰) قوتابی کور و کچ جیبه‌جییکرد، و ئه‌نجامی توێژینه‌وه‌که به‌م شیوه‌یه بو: دوا‌ی جیبه‌جییکردنی داتا‌کان به‌ شیوه‌یه‌کی ئاماری، سه‌مپلی توێژینه‌وه‌که خود ریکخستنی مه‌عریفی تیا بو، هه‌روه‌ها به‌رونی تیروانینیان داها تو بۆ پیشه‌ی مامۆستایی تیا دا هه‌بو، و توانایه‌کی باشیان هه‌بو بۆ بریاردان، و په‌یوه‌ندییه‌کی ئه‌ریی له‌نیوان گۆراوه‌کانی (خود ریکخستنی مه‌عریفی و بریاردان) و (خۆریکخستنی مه‌عریفی و تیروانینه‌کانی داها تو) و (تیروانینه‌کانی داها تو و بریاردان)، و بونی په‌یوه‌ندییه‌کی ماناداری ئاماری له‌ نیوان سێ گۆراوه‌که. (الموسوی، ۲۰۱۰، ۱)

۳. توێژینه‌وه‌ی (اللامی، ۲۰۱۱): ئامانج له‌ توێژینه‌وه‌که ده‌ستنیشانکردنی ئاستی زیره‌کی فره‌یی له‌نیو قوتابییانی زانکۆ دایه، و بۆ دیاریکردنی ئاستی ریکخستنی خود له‌ نیوان قوتابییان، بۆ ده‌ستنیشانکردنی جیاوازی ماناداری له‌ئاستی زیره‌کی هه‌مه‌چه‌شینی له‌ نیوان قوتابییان به‌پیی گۆراوی ره‌گه‌ز، و جیاوازی ماناداری له‌ ئاستی خۆریکخستن له‌ نیوان قوتابییان به‌پیی گۆراوی ره‌گه‌ز، وه زانیی په‌یوه‌ندی نیوان زیره‌کی هه‌مه‌چه‌شینی و ریکخستنی خود له‌ نیوان قوتابیانی زانکۆ و راده‌ی فره‌ زیره‌کیاندا له‌ خۆریکخستندا. توێژه‌ر لیستی چه‌ندین زیره‌کی (والتر ماکینزی) گونجاندوه و وه‌ریگێراوه، هه‌روه‌ها پیوه‌ریکی ریکخستنی خودی دروستکرد، سه‌مپلی توێژینه‌وه‌که‌ش پیکهاتبو له (۴۵۰) قوتابی نیر و می. دابه‌شکردنی قوتابیه‌کان به‌ شیوه‌یه‌کی هه‌ره‌مه‌کی، و ژماره‌ی قوتابی نیره‌کان (۱۸۰) قوتابی و (۲۷۰) قوتابی می بو، که به‌ شیوه‌یه‌کی گونجاو دابه‌شکرابون. ئه‌نجامی توێژینه‌وه‌که ده‌ریخست که قوتابی زانکۆ خاوه‌نی تواناکانی زیره‌کی هه‌مه‌چه‌شینی، به‌پیی ریزبه‌ندی دابه‌زین (ژیری، که‌سی، وجودی، لۆژیکی، فیزیکی، سروشتی، کومه‌لایه‌تی، زمانه‌وانی، بینراو، و موسیقی)، هه‌روه‌ها قوتابیه‌کان له‌ ئاستیکی به‌رزای ریکخستن خودن. (اللامی، ۲۰۱۱، ۶)

دوا‌ی نیشاندانی توێژینه‌وه‌کانی پیشو، ده‌توانین ئاماژه و سوودی ئه‌م توێژینه‌وانه له‌ توێژینه‌وه‌ی ئیستادا به‌م شیوه کورت بکه‌ینه‌وه:

یه‌که‌م: له‌روی ئامانجه‌وه

ئامانجی توێژینه‌وه‌ی (عبدالقادر، ۲۰۰۸) بریتیه ئامانجی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه زانیی ئه‌و ستراتجیه‌تانه‌ی که مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان له‌ فیرکردنی چه‌مه‌که زانستییه‌کان به‌کاریان ده‌هینن له‌ ولاتی ئوردن، هه‌روه‌ها

ئامانجى تويزينه وهى (سعادة و اشكناى 2013) ئامانجى دهستنيشانكردى دهستنيشانكردى پلهى بهكارهينانى ماموستايانى باخچهى مندالان بوه بو توخمهكانى فيربونى چالاک له ولاتى كويت، سهبارت بهگوراوى ريکخستنى خود ئامانجى تويزينه وهى (الهنداوى 2003) زانينى زانينى كاريگهري فيركردنى ستراتيجيهكانى ميتاكوگنشن له خود ريکخستنى فيربون، بهپيى زيرهكى و رهگهز لهنيو قوتابيانى پهيمانگانى پيگه ياندى ماموستايان له شارى روسهفای يه كه م و دوهم، ئامانجى تويزينه وهى (الموسوي، 2012) دهستنيشانكردى خود ريکخستنى مه عريفى بو له نيوان قوتابيانى پهيمانگانى پيگه ياندى ماموستايان قوناغى چوارهم و زانينى تيروانينهكانى داهاتو بو پيشهه ماموستايى و فيربونى چونه تى برياردان. به لام تويزينه وهى (اللامى، 2011) ئامانج له تويزينه وهكه دهستنيشانكردى ئاستى زيرهكى فرهيى لهنيو قوتابيانى زانكو دايه، و بو ديارىكردى ئاستى ريکخستنى خود له نيوان قوتابيان.

دوهم: له روى سه مپلى تويزينه وه

تويزينه وهكانى پيشو پشتيان به سه مپلى جوراوجور به ستوه له كومه لگاي تويزينه وهى جوراوجورى وهك (ماموستايانى باخچه، قوتابيانى زانكو، قوتابيانى پهيمانگا)، هه رچى تويزينه وهى به رده سته پشتى به ماموستايانى باخچهكانى ناو شارى هه وليز به ستوه.

سيهه م: نامرازى تويزينه وه

تويزينه وهكان له پيوانه كردندا پشتيان به نامرازى ئاماده كراو له تويزينه وهكانى پيشو به ستوه و هه نديكيتر هه لسان به ئاماده كردنى نامرازى تويزينه وه، هه رچى تويزينه وهى به رده سته هه لسا به بهكارهينانى نامرازى ئاماده كراوى ستراتيجيه تى فيربونى چالاک، پيوهرى ريکخستنى خود).

چوارهم: هوکارهكانى نامارى

زوربهى تويزينه وهكان نامارهيان به بهكارهينانى هوکارهكانى نامارى به كارها تو له تويزينه وهكه يان كردوه، له وانه: شيكارى جياوازي سى لايهنى، تاقىكرده وهى تايى بو دو سه مپلى په يوه نديدارو و دو سه مپلى سه ربه خو، تاقىكرده وهى به راوردكارى شيفيه، كاي سكوير، هاوكولكه ي په يوه ستدارى پيرسون، هه رچى تويزينه وهى به رده سته هوکارى نامارى وهك: ناوه نده ژميير و لادانى پيوهرى و T.test و كاي سكوير تيايدا به كارها توه. به لام تويزينه وهى به رده سته ئه مانه تيدا به كارها توه (One Way Anova, T.test)، بو يهك سه مپل، لادانى پيوهرى و، دوباره كردنه وهى تاقىكرده وه).

پێنجهم: نهنجامي تويزينهوه

تويزينهوهكاني پيشو له نهنجامي تويزينهوه دا به پي جوراو جوري و جياوازي ئامانجه كانيان نهنجامه كانيشيان جياوازن.

ريياز و كرداره كاني تويزينهوه

يه كه م: رييازي تويزينهوه كه

تويزهر رييازي وه سفي به راورد به كار هيتاوه به و پيتهي گونجاوه له گه ل ئامانج و گوراو و سروسشي تويزينهوه كه. نه م شيوازه باوترين شيوازي تويزينهوه هيه كه به هويه وه زورترين زانياري و راستيه كانيان پييدات. كه بتوانين بگهينه ئاستيكي به رزي زانستي.

دوهم: كومه لگاي تويزينهوه كه

كومه لگاي تويزينهوه پيكدت له ماموستاياني باخچه ي مندالاني سه ر به په روه رده ي ناوه ندي شاري هه ولير بو سالي خويندي (2022 – 2023)، كه ژماره يان ده كاته (578) ماموستا له (49) باخچه، نه م زانياريانه ش له به شي ئاماري په روه رده ي ناوه ند به ريو به رايه تي په روه رده ي هه ولير ده سكه وت.

سيه م: سه مپلي تويزينهوه كه

سه باره ت به سه مپلي تويزينهوه پيكدت له (150) ماموستا له (15) باخچه ي مندالاني حكومي ناو شاري هه ولير. به شيويه كي هه ره مه كي هه لبري دران، هه روه ك له م خسته يه دا دياره.

خسته ي ژماره (1)

ناوي باخچه و ژماره ي ماموستايان و ناوي گه ره كي سه مپلي تويزينهوه

ز	ناوي باخچه	ژماره ي ماموستا	ناوي گه ره ك	ز	ناوي باخچه	ژماره ي ماموستا	ناوي گه ره ك
1	ريسا	10	هه ليري نوي	9	سه روه ران	8	سه روه ران
2	مرواري	12	زانيايان	10	ميلاق	12	ئازادي
3	ره نكين	8	نيشتمان	11	زرينگ	7	92 ي زانكو

شوقه‌کانی که‌سنه‌زان	۱۰	گولاله	۱۲	برایه‌تی	۱۰	لاژه	۴
نازادی	۱۰	گادگروس	۱۳	هه‌فالان	۱۲	گونا	۵
۹۹ ی زانکو	۹	ساکار	۱۴	ژیان	۱۲	لاوین	۶
خانزاد	۱۴	شیله	۱۵	رزگاری	۶	خونچه	۷
۱۵	۱۵۰	کوی گشتی		ئه‌ندازیاران	۱۰	لاولاو	۸

شه‌شم: ئامرازه‌کانی توێژینه‌وه‌که

بۆ به‌ده‌سته‌هێنانی ئامانجی توێژینه‌وه، پێویستمان به‌ئاماده‌کردنی (۲) ئامراز هه‌یه:

أ. پێوه‌ری به‌کاره‌ینانی ستراتیجیه‌تی فیربونی چالاک:

توێژه‌ر له‌م توێژینه‌وه‌دا پشتی به‌پێوه‌ری (صالح، ۲۰۱۶) به‌ست له‌به‌رئه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ توێژینه‌وه‌که ده‌گونجیت، ئه‌م پێوه‌ره له (۴۲) بره‌گه پیکدیت و هه‌ر بره‌گه‌یه‌کیش چه‌ند بریتی/به‌دیله‌کی هه‌یه له‌گه‌ڵ ئه‌و رێنمایانه‌ی که‌چۆنیه‌تی وه‌لامدانه‌وه ده‌خاته‌رو. به‌رامبه‌ر هه‌ر ده‌سته‌واژه‌یه‌ک (۵) بریتی دانراوه (به‌پله‌ی زۆر به‌رز - ۵ نمره‌ی پێده‌دریت، به‌پله‌ی به‌رز - ۴ نمره، به‌پله‌ی ناوه‌ند - ۳ نمره، به‌پله‌ی که‌م - ۲ نمره، به‌پله‌ی زۆر که‌م - ۱ نمره).

— راستگۆیی رواله‌تی پێوه‌ر: به‌مه‌به‌ستی زانینی دروستی هه‌ر ده‌سته‌واژه‌یه‌ک له‌ده‌سته‌واژه‌کانی پێوه‌ره‌که و ده‌سکاریکردن یان زیادکردن و که‌مکردنی بره‌گه‌کان توێژه‌ر پێوه‌ره‌که‌ی دایه (۱۰) له‌پسپۆر و شاره‌زایانی بواری زمانی کوردی و په‌روه‌رده و ده‌رونزانی (پاشکۆی ژماره ۱). هه‌روه‌ها پشتی به‌رێژه‌ی رازیبونی (۸۳٪) و به‌سه‌ره‌وه‌ی شاره‌زایان به‌ست بۆ راستگۆیی هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک، له‌ئه‌نجامدا هه‌ر (۴۲) بره‌گه‌که ئه‌م رێژه‌یه و زیاتری به‌ده‌سته‌هێنا، به‌م شیوه‌یه راستگۆیی رواله‌تی پێوه‌ر به‌ده‌سته‌هێنرا.

— راستگۆیی وه‌رگیران:

پێوه‌ری (ستراتیجیه‌تی فیربونی چالاک و ریکخستنی خود) له‌عه‌ربیه‌وه وه‌رگیران بۆ زمانی کوردی، وه‌له‌ کوردیه‌وه بۆ زمانی عه‌ره‌بی له‌لایه‌ن پسپۆری زمانه‌وه، ئنجا پێشکەش به‌دو پسپۆری زمانی کوردی و ده‌رونناسی په‌روه‌رده‌یی کرا بۆ دنیابون له‌ راستی وه‌رگیرانه‌که (پاشکۆی، ۲) داوای به‌راورد کردنی پێوه‌ره ده‌ستکاریکراوه‌که کرا، ده‌رکه‌وت زۆر نزیکن له‌یه‌کدی به‌گۆیره‌ی وته‌ی شاره‌زایان، رێژه‌ی رازیبون گه‌یشته (۹۰٪)، به‌مه‌ش پێوه‌ره‌که گه‌یشته شیوه‌ی کۆتایی.

جیگیری پیوه: مه بهست له جیگیری پیوهر ئه وهیه که هه مان ئه نجام یان ئه نجامی نزیک به دهسته وه بدات کاتیک به سه ره هه مان تا که کان دوباره ده کریت له هه مان یان نزیک له م بارو دوخه. (العزوي، ۲۰۰۷، ۹۷) توێژه ر پشته به دوباره کردنه وهی تاقیکردنه وه به ست بو زانیی جیگیری پیوه ری ستراتیجیه تی فی ربونی چالاک، که ماوه ی نیوان هه ردو جیه جیکردنه که (۱۵) رۆژ بو، له ئه نجامدا ده رکه وت که جیگیری پیوه ر (۸۰٪) ئه مه ش نه گۆرپیه کی گونجاوه.

ب. پیوه ری ریکخستنی خود:

توێژه ره له م توێژینه وه دا پشته به پیوه ری (باندی و مور، ۲۰۱۰) به ست له به ره ئه وه ی له گه ل توێژینه وه که ده گونجیت، ئه م پیوه ره له (۳۶) برگه پیکدی و هه ر برگه یه کیش چه ند بریتی/به دیلیکی هه یه له گه ل ئه و رینمایانه ی که چۆنیه تی وه لامدانه وه ده خاته رو. به رامبه ره هه ر ده سته واژه یه ک (۳) بریتی دانراوه (به سه رم جیه جی ده بیت، ۳ نمره، هه ندیک به سه رم جیه جی ده بیت، ۲ نمره، هه یچ به سه رم جیه جی نابیت، ۱ نمره).

راستگویی رواله تی پیوه: به مه به ستی زانیی راستگویی هه ر ده سته واژه یه ک له ده سته واژه کانی پیوه ره که و ده سکاریکردن یان زیادکردن و که مکردنی برگه کان توێژه ر پیوه ره که ی دایه ژماره یه ک له پسپور و شاره زایانی بواری ئه ده بی کوردی و په روه رده و ده رونزانی (پاشکوی ژماره، ۱). توێژه ر پشته به ریزه ی رازیبونی (۸۵٪) و به سه ره وه ی شاره زایان به ست بو راستگویی هه ر برگه یه ک، له ئه نجامدا هه ر (۳۶) برگه که ئه م ریزه یه و زیاتری به ده سته ینا، به م شیوه راستگویی رواله تی پیوه ره به ده سته ینا.

جیگیری پیوه ر توێژه ر پشته به دوباره کردنه وه ی تاقیکردنه وه به ست بو زانیی جیگیری پیوه ری ریکخستنی خود، که ماوه ی نیوان هه ردو جیه جیکردنه که (۱۵) رۆژ بو، له ئه نجامدا ده رکه وت که جیگیری پیوه ر (۸۳٪)، ئه مه ش نه گۆرپیه کی گونجاوه.

حه وته م: هۆکاره کانی ئاماری

بو شیکردنه وه ی داتا کان و ده رکردنی ئه نجامه کان ئه م هۆکارانه به کاره اتون (One Way Anova, T.test) بو یه ک سه مپل، لادانی پیوه ری و، دوباره کردنه وه ی تاقیکردنه وه).

خستنه روی ئه نجامه کان و شیکردنه وه یان

له ژیر روشنایی ئامانه کانی توێژینه وه توێژه ر گه یشت به م ئه نجامانه ی خواره وه:

یه که م: ئه نجامی په یوه ندیدار به ئامانجی یه که م: زانیی ئاستی به کاره یانی ستراتیجیه تی فی ربونی چالاک له لای مامۆستایانی باخچه ی مندالان له سه نته ری شاری هه ولیتر.

خشتهی ژماره (۲)

ناوهنده ژمير و لادانی پيوهر له لای مامۆستایانی باخچهی مندالان بۆ ئاستی به کارهیتانی ستراتیجیهتی فیرونی چالاک

دهلالهت له (۰،۰۵)	نرخى تایی		لادانی پیوهر	ناوهندی گریمانهیی	ناوهنده ژمير	سه مپل	بابهت
	خشتهیی	دهرهینراو					
ماناداره	۱،۹۸	۹،۸۹	۱۹،۴۲	۱۲۶	۱۵۹،۹۸	۱۵۰	ستراتیجیهتی فیرونی چالاک

له م خشتهیهی سه رهوه ده رده که ویت که جیاوازی ماناداری ئاماری هیه له ئاستی به کارهیتانی ستراتیجیهتی فیرونی چالاک لای مامۆستایانی باخچهی مندالان، بۆ زانینی دهلالهتی جیاوازی ئاماری توپژهر تاقیکردنه وهی تایی (T. test) یان بۆ یهک سه مپل به کارهیتا له ئه نجامدا ده رکهوت نرخى تایی دهرهینراو (۹،۸۹) بو و زیاتره له نرخه خشتهیهیه کهی که (۱،۸۹) بو. ئه مه ئه وه ده گه یه نیت که ئاستی به کارهیتانی ستراتیجیهتی فیرونی چالاک لای مامۆستایانی باخچهی مندالان به رزه و مامۆستایان له وانه وتنه وه یاندا پشت ده به ستن به م ستراتیجیه تانه و گرنگی به کرداری فیرون و فیروکردن ده دهن.

دوهم: ئه نجامی په یوه ندیدار به ئامانجی دوهم: زانینی ریکخستنی خود له لای مامۆستایانی باخچهی مندالان له سه نته ری شاری هه ولیر.

خشتهی ژماره (۳)

ناوهنده ژمير و لادانی پيوهری ریکخستنی خود ده رکراو له لای مامۆستایانی باخچهی مندالان

دهلالهت له (۰،۰۵)	نرخى تایی		لادانی پیوهر	ناوهندی گریمانهیی	ناوهنده ژمير	سه مپل	بابهت
	خشتهیی	دهرهینراو					
ماناداره	۱،۹۸	۱۰،۵۶	۸،۸۰	۷۲	۷۷،۹۵	۱۵۰	ریکخستنی خود

له م خشتهیهی سه رهوه ده رده که ویت که جیاوازی ماناداری ئاماری هیه له ریکخستنی خود لای مامۆستایانی باخچهی مندالان، بۆ زانینی دهلالهتی جیاوازی ئاماری توپژهر تاقیکردنه وهی تایی (T.test) بۆ یهک سه مپلی به کارهیتا له ئه نجامدا ده رکهوت نرخى تایی دهرهینراو (۱۰،۵۶) بو و زیاتره له نرخه خشتهیهیه کهی که (۱،۹۸). ئه مه ش واتای ئه وه ده گه یه نیت که مامۆستایانی باخچهی مندالان به پلانی پیشوه خته کارهکانی خویان ئه نجام ده دهن و ده توانن کۆنترۆلی خویان بکه ن له کاتی تورهیی و بیزارری و ماندوبونیان و خاوه ن ریکخستنی خودن.

سێههه: نهنجامی پهيوهندیدار بهنامانجی سێههه: ئاستی بهکارهیتانی ستراتیجیهتی فیروبونی چالاک و ریکخستنی

خود له گۆراوی (بروانامه‌ی ئه‌کادیمی، سالانی خزمهت) له‌لای مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان.

أ. گۆراوی بروانامه‌ی ئه‌کادیمی (ئاماده‌یی، دبلۆم، به‌کالۆریۆس):

خشته‌ی ژماره (٤)

به‌کارهیتانی ستراتیجیهتی فیروبونی چالاک له‌گۆراوی (بروانامه‌ی ئه‌کادیمی) له‌لای مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان

ئه‌گه‌ر ی Sig	به‌ها ی F	ناوه‌نده ژمیری چارگۆشه‌کان	نمره‌ی ئازاد	کۆی چار گۆشه‌کان	ANOVA	لادانی په‌وه‌ری	ناوه‌نده ژمیری	ن	بروانامه ی ئه‌کادیمی	ستراتیجیهتی فیروبونی چالاک
٠.٠٤٥	٣.١٧٨	٦٦١.٠	٢	١.٣٢	نیوان گروپه‌کان	٠.٢٨	٣.٨٥	١٥	ئاماده‌یی	
		٢٠٨.٠	١٤٧	٣٠.٥٦	له‌ناو گروپه‌کان	٠.٤٧	٣.٨٧	٩٠	دبلۆم	
			١٤٩	٣١.٨٨	کۆی گروپه‌کان	٠.٤٥	٣.٦٦	٤٥	بکالۆر یۆس	

خشته‌ی ژماره (٥)

به‌کارهیتانی ریکخستنی خود له‌گۆراوی (بروانامه) له‌لای مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان

زانینی

بۆ

ئه‌گه‌ر ی Sig	به‌های F	نمره‌ی ئازاد	کۆی چار گۆشه‌کان	ANOVA	لادانی په‌وه‌ری	ناوه‌نده ژمیری	ن	بروانامه ی ئه‌کادیمی	ریکخستنی خود
٠.٢٥٥	١.٣٧٩	٢	٠.١٦٤	نیوان گروپه‌کان	٠.٢٤	٢.١٨	١٥	ئاماده‌یی	
		١٤٧	٨.٧٥	له‌ناو گروپه‌کان	٠.٢٤	٢.١٨	٩٠	دبلۆم	
		١٤٩	٨.٩٢	کۆ	٢.٢	٢.١١	٤٥	بکالۆر یۆس	

ئاستی به‌کارهیتانی ستراتیجیهتی فیروبونی چالاک و ریکخستنی خود له‌گۆراوی (بروانامه‌ی ئه‌کادیمی) له‌م خشته‌یه‌ی سه‌ره‌وه به‌ده‌رده‌که‌وێت که ئه‌و مامۆستایانه‌ی که خاوه‌ن بروانامه‌ی به‌کالۆریۆسن، ناهنده ژمیر

(3.66) و لادانی پیوهەر (0، 45) وه له کۆی چوارگۆشه‌کان (21، 88) له ستراتیجیه‌تی فیڤبونی چالاک. له ریکخستنی خود به‌هه‌مان شیوه مامۆستایانی خاوه‌ن بروانامه‌ی بکالۆریۆس ناوه‌نده‌ژمیر (2، 11) و لادانی پیوهەر (2، 2) له کۆی چوارگۆشه‌کان (8، 92)، له وه‌دا بۆمان ده‌رده‌که‌وێت مامۆستایانی خاوه‌ن بروانامه‌ی بکالۆریۆس له هه‌ردو ستراتیجیه‌تی فیڤبونی چالاک و ریکخستنی خود به‌رزترین نمره‌یان به ده‌سته‌یناوه، بیگومان به‌رزى بروانامه هۆکاره تا مامۆستا له وانه‌وتنه‌وه‌یدا جیاوازی هه‌بیت، ئەمه‌ش به‌هۆی خۆیندنی زیاترو نزیکتر له پسیپۆریه‌که‌ی که مامۆستایه‌ک ئاماده ده‌کات پر زانیاری و پلانی هه‌بی له ژبانی کارو کرده‌وه‌کانی.

ب. گۆراوی سالانی خزمه‌ت (که‌متر له 5 سال، 5 بۆ 10 سال، 10 سال به‌ره‌و سه‌ر):

خسته‌ی ژماره (6)

به‌کاره‌یتانی ستراتیجیه‌تی فیڤبونی چالاک له گۆراوی (سالانی خزمه‌ت) له‌لای مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان

ئه‌گه‌ری Sig	به‌های F	ناوه‌نده‌ژمیری چوارگۆشه‌کان	نمره‌ی ئازاد	کۆی چوار گۆشه‌کان	ANOVA	لادانی پیوه‌ری	ناوه‌نده ژمیری	ن	سالانی خزمه‌ت	ستراتیجیه‌تی فیڤبونی چالاک
.0004	4.722	.0940	2	2.82	نیوان گروپه‌کان	.39	3.67	21	5 <	
		.199	147	29.06	له‌ناو گروپه‌کان	.40	3.71	23	10 - 5	
			149	31.88	کو	.46	3.87	106	10 >	

خسته‌ی ژماره (7)

به‌کاره‌یتانی ریکخستنی خود له گۆراوی (سالانی خزمه‌ت) له‌لای مامۆستایانی باخچه‌ی مندالان

ئه‌گه‌ری Sig	به‌های F	ناوه‌نده‌ژمیری چوارگۆشه‌کان	نمره‌ی ئازاد	کۆی چوار گۆشه‌کان	ANOVA	لادانی پیوه‌ری	ناوه‌نده ژمیری	ن	سالانی خزمه‌ت	ریکخستنی خود
.0006	5.307	.300	2	.601	نیوان گروپه‌کان	.21	2.05	21	5 <	
		.057	147	8.32	له‌ناو گروپه‌کان	.23	2.08	24	10 - 5	
			149	8.92	کو	.24	2.20	105	10 >	

بۆ زانینی به کارهینانی ستراتیجیهتی فیبربونی چالاک و ریکخستنی خود له گۆراوی (سالانی خزمهت) له م خشتهیهی سه رهوه دردهکه ویت که ئه و مامۆستایانهی که خاوهن بروانامه ی به کالۆریۆسن، ناوهنده ژمیر (۳.۸۸) و لادانی پیوهر (۰.۴۶) و له کۆی چوارگۆشهکان (۳۱.۸۸) له ستراتیجیهتی فیبربونی چالاک. له ریکخستنی خود به هه مان شیوه مامۆستایانی خاوهن بروانامه ی بکالۆریۆس ناوهنده ژمیر (۲.۲۰) و لادانی پیوهر (۰.۲۴) له کۆی چوارگۆشهکان (۸.۹۲)، له وهدا بۆمان دردهکه ویت مامۆستایانی خزمهتیان له ۱۰ سال به رهو سه ره له ههردو ستراتیجیهتی فیبربونی چالاک و ریکخستنی خود به رزترین نمره یان به دهستهیناوه دردهکه ویت که په یوه ندییهکی به هیز بونی هیه له نیوان ستراتیجیهتی فیبربونی چالاک و ریکخستنی خود لای مامۆستایانی باخچه. بیگومان خزمهتی زیاتر کاریگهری باش دهکاته سه ر مامۆستا تاخۆی به رهو پیش ببات و ئه زمون وهرگریت و سال به سال جیاوازی له شیوازی وانه و تنه وهو به رهو و پیشبردنی خودی به دی بکریت.

چوارهم: نهنجامی په یوه ندییار به نامانجی چوارهم: زانینی په یوه ندی نیوان ستراتیجیهتی فیبربونی چالاک و ریکخستنی خود:

خشته ی ژماره (۸)

پیهوه	ناوهنده ژمیری	لادانی پیوهری	هاوکیشهی په یوه ستداری پیرسون	Sig	دهلالهت له ۰.۰۵
ستراتیجیهتی فیبربونی چالاک	۳.۸۰	۰.۴۶	۰.۲۱۰	۰.۰۱۰	ماناداره
ریکخستنی خود	۲.۱۶	۰.۲۴			

په یوه ندی نیوان ستراتیجیهتی فیبربونی چالاک و ریکخستنی خود

بۆ زانینی په یوه ندی به کارهینانی ستراتیجیهتی فیبربونی چالاک به ریکخستنی خود، بۆ زانینی جیاوازی دهلالهتی ماناداری ئاماری تویره ناوهنده ژمیر و (۳.۸۰) له ستراتیجیهتی فیبربونی چالاک به لام له ریکخستنی خود (۱.۶۲)، لادانی پیوهری (۰.۴۶) و له ریکخستنی خود (۰.۲۴) ده رکرد، له گه ل نرخی هاوکیشهی په یوه ستداری پیرسون (۰.۲۱۰) به رزتر بو به به راورد له گه ل نرخی Sig (۰.۰۱۰) یه و ماناداره، به مهش ده رکهوت که په یوه ندییهکی تارادهیهک زورباش هیه له نیوانیان، واته ئه و مامۆستایانهی گرنگی به شیوازی وانه و تنه وهیان ددهن و خویان بۆ ئاماده ده کهن به پلانی پیشوخته و ههولی به دهیتانی ئامانجه په روه ده ییهکانن، ههروهها پلان داده ریزن بۆ خویان و چاودیری ده کهن و خویان به رهو پیش دهبه ن تا به ئاستیکی به رزو به شیوازیکی مۆدیرن وانهکانیان بلینه وه.

ئه‌نجام و پيشياز و پاسپاردەكان

١. ئه‌نجام:

له‌ژير رۆشنایي ئه‌نجامه‌كاني تويژينه‌وه تويژهر گه‌يشت به‌م ده‌رئه‌نجامانه‌ی خواره‌وه:

١. مامۆستايانی باخچه‌ی مندالان به‌شيوه‌یه‌کی گشتی ستراتیجیه‌تی فيربونی چالاک به‌کارده‌هینن.
٢. ریکخستنی خود لای مامۆستايانی باخچه‌ی مندالان، که له ئاستیکی به‌رزدابو به‌گویره‌ی ئه‌نجام.
٣. سالانی خزمه‌ت و برپوانامه‌ی ئه‌کادیمی به‌رز رۆلی خویان هه‌یه بو به‌ره‌و پيشبردنی مامۆستا له‌پروی چۆنيه‌تی وانه‌وتنه‌وه‌و به‌ره‌و پيشبردنی خود و چاوديرکردنی.
٤. په‌يوه‌نديه‌کی تاراده‌یه‌ک زورباش هه‌یه له نيوان ستراتیجیه‌تی فيربونی چالاک و ریکخستنی خود.

٢. پيشياز:

١. کردنه‌وی خول به‌ به‌رده‌وامی بو په‌ره‌پيدانی تواناکانی مامۆستايانی باخچه‌ی مندالان له به‌کارهينانی ستراتیجیه‌تی فيربونی چالاک.
٢. ئه‌نجامدانی تويژينه‌وه‌یه‌ک هاوشيوه‌ی ئه‌م تويژينه‌وه‌یه له‌سه‌ر نمونه‌ی تر له‌ناو کۆمه‌لگا وه‌ک (مامۆستايانی باخچه‌ی نا‌حکوميه‌کان و قوتابخانه‌کان).
٣. ئه‌نجامدانی تويژينه‌وه‌یه‌کی هاوشيوه‌ی ئه‌م تويژينه‌وه‌یه له ستراتیجیه‌ به‌کارهينراوه‌کان له‌م تويژينه‌وه‌یه و ستراتیجیه‌كاني تر بو زانیی راده‌ی به‌کارهينانیان له‌لایه‌ن مامۆستايانی باخچه‌ی مندالانه‌وه له‌ناو شاری هه‌ولير.

٣. پاسپاردە:

١. پيوسته له‌باخچه‌ی مندالان ئه‌و جوهره مامۆستايانه‌ی که پسيوپی زانستیان هه‌یه له‌م بواره بونیان هه‌بيت بو چۆنيه‌تی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل مندالان وه‌روه‌ها به‌کارهينانی ئه‌و ستراتیجیه‌تانه‌ی که له‌م تويژينه‌وه‌یه‌دا خراوه‌ته‌رو.
٢. داينکردنی که‌ره‌سته و پيداويستیه‌ په‌روه‌ده‌یه پيوسته‌کان له‌ چالاککردنی ئه‌م ستراتیجیه‌تانه‌ی که له‌ناو ئه‌م تويژينه‌وه‌یه به‌کارهاتون.
٣. گرنگيدان به‌ هاندهره‌ مادی و مه‌عنه‌ويه‌کان بو مامۆستايان به‌ مه‌به‌ستی داينکردن و تيرکردنی پيداويستیه‌کانیان بو ئه‌وه‌ی هه‌لسن به‌ راپه‌راندنی ئه‌رکه‌کانیان له‌ باخچه‌ به‌ جوانترین شيوه.

The Level of Implimentiry active learning strategies and their relationship to self-organization among kindergarten teachers

Sarwa Alauddin Omar

Department of Kindergarten, College of Basic Education, Salahaddin University, Erbil ,
Kurdistan Region, Iraq.

Abstract

The aims of this research are to determine the level of utilizing active learning strategies and their relationship to self-organization among kindergarten teachers in Erbil city center. Also to determine the relationship between active learning strategies and self-organization among kindergarten teachers according to variables (degree, years of service). The research methodology is appropriate to the nature of the aim of the current research. The population consists of a kindergarten teachers of Erbil Central Education for the academic year (2022–2023), in where their number are (578) teachers distributed over (49) kindergartens. The selected sample were (150) teachers from (15) public kindergartens in the center of Erbil. To achieve the aims and collect data, the researcher use two sets of questionnaire for the teachers in the kindergarten for the academic year 2022-2023. The first question are includes 42 items investigate the active learning strategies which adopted from (Saleh, 2016) . while the second questionnaire was adopted from (Bandy More, 2010) which consists of 36 item on self - organization. The researcher issued the honesty of both research tools by providing a number of experts and experts, (87%) for the criterion of active learning strategy and (85%) to regulate the self, criteria (90%) for active learning strategy (83%). To organize self-acquisition using the Person related equation equation. The main result revealed that. The level of use of active learning strategies among kindergarten teachers was high, had a positive and effective effect on self-organization among kindergarten teachers, and kindergarten teachers pay attention to active learning strategies during teaching.

Keywords: Active Learning Strategies, Self-Organization, Kindergarten Teachers.

سه رچاوه كان

- الاسطل، محمد زياد، (٢٠١٠)، اثر تطبيق استراتيجيتين للتعلم النشط في تحصيل طلاب الصف التاسع في مادة التاريخ وفي تنمية تفكيرهم الناقد، رسالة ماجستير غير منشورة، جامعة الشرق الاوسط، عمان، الاردن.
- . التلواتي، رشيد، (٢٠١٩)، ماهو التعلم النشط، اهميته - اسسه - استراتيجيته، رابط <http:w.w.w.newedu.com.author>
- جاويش، د.حسن عبدالباسط، (٢٠١٠)، برنامج تدريب المعلمين على استراتيجيات التعلم النشط، ط١، دار الجامعة للنشر والتوزيع، الاسكندرية، مصر.
- جبهان، كامل محمد والدوسري، فوزية محمد، (٢٠٠٣)، فاعلية نموذج التعلم البنائي في تعديل التصورات البديلة لبعض المفاهيم الجغرافية وتنمية الاتجاه نحو المادة لدى تلميذات الصف الاول من المرحلة المتوسطة بالمملكة العربية السعودية، دراسات في المناهج و طرق التدريس العدد (٩١) ديسمبر، جامعة عين الشمس:كلية التربية.
- جروان، فتحي(٢٠٠٢)، الابداع: مفهومه، معايير، مكوناته، نظرياته، خصائصه، عمان، دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع.
- الحيلة، محمد محمود، (٢٠١٠)، الالعب التربوية وتقنيات انتاجها، عمان، الاردن، دار المسيرة.
- دروزه، أفنان نظير (٢٠٠٤): أساسيات في علم النفس التربوي (استراتيجيات الادراك ومنشطاتها كأساس لتصميم التعليم)، دار الشروق للنشر والتوزيع، عمان، الاردن.
- رفاعي، عقيل محمود (٢٠١٢): التعلم النشط (المفهوم والاستراتيجية وتقويم نواتج التعلم)، ط١، دار الجامعة الجديد للنشر، الاسكندرية، مصر.
- سعادة، جودت، واشكناي، شيماء، (٢٠١٣)، درجة تطبيق معلمات رياض الاطفال لعناصر التعلم النشط في دولة الكويت، مجلة دراسات العلوم التربوية، الجامعة الاردنية، ٤(٤٠)، ص ١١٦١.
- عبدالقاد، جمانة، (٢٠٠٨)، الاستراتيجيات التي تستخدمها معلمات رياض الاطفال في تعليم المفاهيم العلمية، رسالة ماجستير غير منشور، الجامعة الاردنية.
- عبدالهادي، نبيل، (٢٠٠٤)، سيكولوجية اللعب واثرها في تعلم الاطفال، عمان، الاردن، دار وائل.
- العزاوي، رحيم يونس كرو، (٢٠٠٧)، المنهل في العلوم التربوية: القياس والتقويم في العملية التدريسية، الطبعة الأولى، دار دجلة للنشر والتوزيع" عمان - الأردن.
- العتوم، عدنان يوسف، واخرون (٢٠٠٥)، علم النفس التربوي، النظرية والتطبيق، عمان الاردن، دار المسيرة للنشر والتوزيع والطباعة.
- عفانه، عزو اسماعيل، اللوح، احمد حسن، (٢٠٠٧)، التدريس الممسر (رؤيه هدفه في التعليم)، عمان، الاردن، دار المسيرة.
- قاسم، وفاء مصطفى، (٢٠٠٩)، تنظيم بيئة التعلم الصفي، عمان: الاردن، المكتبة الوطنية.
- قطامي، نايفة، (٢٠٠٤)، تعليم التفكير للمرحلة الاساسية، ط٢، دار الفكر للنشر والتوزيع، عمان، الاردن.

مرعي، توفيق، الحيلة، محمد، (٢٠١٥)، طرائق التدريس العامة، عمان، الاردن، دار المسيرة.

مرعي، محمد، (١٩٩٨)، تفريد التعليم، عمان، الاردن، دار الفكر.

Bandura ,A(1991): Social Cognitive Theory of Moral Thought and Action In:Handbook of Moral Behavior and Development.Kurtines WM and Gerwitz SL VOL.1.Hillsdale.NJ:Erlbaum.

Bandura's Social CognitiveTheory.(2005).Http://www.davidsonfilms.com

Bandy , B.S & Moor Ph.D. (2010): Research To Results Information For Practitioners On The Importance Of Self – Regulation And How To Measure It , Assessing Self– Regulation: Aguide For Out – Of School Time Program Practitioners.

Fox–Cordamone. L. & Rue. S. (2003): Students Responses to Active Learning Strategies. An Examination to small–Group and Whole –CLASSdiscuss Discussion. Research for Education Reform Vol. 8. N.3 .

Ishik. O. and Guchum. B. (2013). The Effect of Project Based Learning Approach on Elementary Schoole Studenens Motivation Toward Science. And Technology Course. H. U. Journal of Education.28 (3):206–218.

Mckinny, Kathleen (2001). Active Learning, Center For Teaching, Learning & Technology (CtLt).

McInerney&ET.”Effects ofmetacognitive strategy training within A cooperative group learning context o computer achievement and anxiety:An aptitude–treatment interaction study journal of Educational Psychology.89(4).(1997).

tone.Danice. (1998): Social Cognitive Theory University Of South Florida.Http://www.hsc.usf.edu

پاشکۆی ژماره ١

ناوی پەڕۆ و شارەزایان کەتۆیژەر بای وەرگرتون دەربارەى ئامرازەکانى تۆیژینهوه

ژ	ناو	نازناوی زانستی	پەڕۆی	زانکۆ و کۆلیژ/فاکولتە	سروشتی کار	
					پێڕەوی ستراتیجیەتی نێزبونی چالاک	پێڕەوی ریکزیستیی خود
١	د. سلوی احمد امین	پروفسۆری یاریدەدەر	پێوانە و هەلسەنگاندن	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/
٢	د. الهام احمد حمە	پروفسۆری یاریدەدەر	ریگاکانی وانه وتنه‌وه	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/
٣	د. بدرخان سلیمان علی	پروفسۆری یاریدەدەر	زمانەوانی	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/
٤	د. بان صباح یحیی	پروفسۆری یاریدەدەر	دەروونزانی پەروەردەیی	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/
٥	د. سیناء احمد علی	پروفسۆری یاریدەدەر	دەروونزانی پەروەردەیی	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/
٦	د. هەڤال حسین سعید	مامۆستا	ریگاکانی وانه وتنه‌وه	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/
٧	د. بەروین عبدالله خدر	مامۆستا	ئەدەبی نوی	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/
٨	د. بەهار زایر محمد	مامۆستا	زمانەوانی	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/
٩	م. شیلان عثمان	مامۆستا	زمانەوانی	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/
١٠	م. نیازم حسن رەشید	مامۆستا	ریگاکانی وانه‌وتنه‌وه	سەلاحەددین / پەروەردەى بنه‌په‌تی	/	/